

**I2PLEDGE - LOYIHASI VEB SAYTINI DLE FREYMVORK
ASOSIDA ISHLAB CHIQISH**

Xo'jayev Otabek Kadambayevich

Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Urganch filiali

otabek.khujaev@ubtuit.uz

Salayev Abrorbek Ikram Og'li

Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Urganch filiali

salayeffabrorbek@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada I2PLEDGE loyihasining asosiy maqsadi, uning dolzarbligi hamda DataLife Engine (DLE) freymvorkidan foydalanilgan holda ishlab chiqilgan veb saytni yaratish jarayoni ko'rib chiqilgan. Veb sayt yaratishda ishlatilgan texnologiyalar, sayt tuzilmasi, foydalanuvchilar uchun qulayliklar va xavfsizlik choralariga alohida e'tibor qaratilgan. Maqolada loyihaning real muhitda qanday tatbiq qilinayotgani va uning samaradorligi haqida ham ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: DLE, I2PLEDGE, veb dasturlash, sayt yaratish, CMS, freymvork, ma'lumotlar bazasi, xavfsizlik.

Annotation: This article examines the main goal of the I2PLEDGE project, its relevance, and the process of creating a website using the DataLife Engine (DLE) framework. Special attention is paid to the technologies used in creating the website, the structure of the site, user convenience, and security measures. The article also provides information on how the project is being implemented in a real environment and its effectiveness.

Keywords: DLE, I2PLEDGE, web programming, website creation, CMS, framework, database, security.

Аннотация: В данной статье рассматривается основная цель проекта I2PLEDGE, его актуальность, а также процесс создания веб-сайта, разработанного с использованием фреймворка DataLife Engine (DLE). Особое внимание уделяется технологиям, используемым при создании сайта,

структуре сайта, удобству пользователя и мерам безопасности. В статье также представлена информация о том, как проект реализуется в реальных условиях и какова его эффективность.

Ключевые слова: DLE, I2PLEDGE, веб-программирование, создание сайтов, CMS, фреймворк, база данных, безопасность.

Kirish

Hozirgi kunda internet texnologiyalarining tez sur'atlarda rivojlanishi natijasida veb saytlar har bir sohada keng qo'llanilmoqda. Jumladan, xalqaro loyihalar, grantlar va ta'limiy tashabbuslarni aks ettiruvchi maxsus veb saytlar ishlab chiqilishi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu jumladan, I2PLEDGE loyihasi doirasida yaratilgan veb sayt ushbu tashabbuslarning elektron platformasi hisoblanadi. Mazkur maqolada aynan ushbu saytni yaratish jarayonida tanlangan DataLife Engine (DLE) freymvorkining imkoniyatlari, saytning dizayn va texnik jihatlarini haqida batafsil ma'lumot beriladi.

Loyihaning maqsadi va vazifalari

Loyihaning asosiy maqsadi – I2PLEDGE xalqaro loyihasini keng ommaga taqdim etuvchi, qulay va xavfsiz veb platforma ishlab chiqishdan iborat. Bunda quyidagi vazifalar belgilangan:

- Foydalanuvchilarga qulay interfeys yaratish;
- Sayt mazmunini samarali boshqarish imkonini beruvchi CMS (DLE) tanlash;
- Loyihaning barcha bosqichlarini raqamli ko'rinishda aks ettirish;
- Sayt xavfsizligi va barqarorligini ta'minlash.

Texnologik yechimlar

Saytni ishlab chiqishda bir nechta texnologik vositalar qo'llanildi:

- DLE (DataLife Engine): Asosiy CMS sifatida, kontentni boshqarish va dinamik sahifalar yaratishda ishlatiladi.
- HTML/CSS/JavaScript: Foydalanuvchi interfeysini yaratish va dizaynni ta'minlash.
- PHP: Backend funksiyalarni yozishda asosiy dasturlash tili.
- MySQL: Ma'lumotlar bazasi sifatida foydalanuvchi ma'lumotlari va kontentni saqlash uchun.

- Apache: Saytni ishga tushirish uchun server muhiti.
- Xavfsizlik texnologiyalari: SQL injeksiyaga qarshi himoya, autentifikatsiya va ruxsat darajalari.

Veb sayt yaratishning bosqichlari:

- Rejalashtirish – Maqsad, auditoriya va texnologiyalarni aniqlash.
- Dizayn – UI/UX dizayn va prototip tayyorlash.
- Dasturlash – Frontend va backend qismlarini ishlab chiqish.
- Testlash – Sayt funksiyalari va xavfsizligini sinovdan o'tkazish.
- Joylashtirish – Saytni serverga yuklash va domen bilan bog'lash. Xatoliklar tekshirilib, sayt internetga joylashtirildi.

Saytni yaratish ketma-ketligi va bosqichlarni aniq o'rganish butun loyiha muvaffaqiyatining kalitidir. Ehtimol, bilmagan foydalanuvchi uchun sayt yaratish arziyasidagi ishdan tushib ketishi mumkin. Xo'sh, bu yerda nima juda murakkab. Aslida, sayt yaratishning har bir bosqichi mashaqqatli ish bo'lib, buning uchun veb-studiya jamoasining har bir ishlab chiquvchisi javobgardir.

Vazifalar qo'yilgandan so'ng, maqsadli auditoriya aniqlanadi. Sayt kim uchun yaratilayotganini, mijoz nimani taklif qilishi mumkinligini va saytga tashrif buyuruvchilar taklifga qanday munosabatda bo'lishini tushunish muhimdir. Maqsadli auditoriyaning ta'rifi o'z qoidalarini «takidlaydi», olingan ma'lumotlarga asoslanib, saytning tuzilishi, mazmuni, dizayni, funktsionalligi va boshqalar shakllanadi.

Keyinchalik, marketing tahlili o'tkaziladi, unda raqobatchilar, mahsulot yoki xizmatning mavsumiyligi, faoliyat va bo'shliqlar, taklifning raqobatbardoshligi tahlil qilinadi. Tashrif buyuruvchilarning e'tiborini jalb qilishga yordam beradigan omillar aniqlanadi. Tugallangach, sayt prototipi ishlab chiqiladi va mijozga namoyish etiladi.

Loyihaning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- I2PLEDGE loyihasining maqsad va vazifalarini keng ommaga yetkazuvchi veb platformani yaratish.
- Foydalanuvchilar uchun qulay, soddalashtirilgan interfeysni ishlab chiqish.
- Saytda loyiha hujjatlari, yangiliklar, rasmiy hamkorlar va taqdimot materiallarini tizimli taqdim etish.

- Veb saytni tezkor ishlaydigan, xavfsiz va kengaytiriladigan tarzda loyihalash.
- Admin panel orqali kontentni boshqarishni sodda va samarali qilish.
- Veb sayt orqali hamkor OTMLar, talabalar va tadqiqotchilar o'rtasida muloqotni mustahkamlash.

Veb sayt yaratishning bosqichlari:

1. Talablarni aniqlash: Sayt kim uchun mo'ljallangani, qanday ma'lumotlar joylashtirilishini aniqlash.
2. Dizayn prototipini yaratish: Figma yoki Photoshop yordamida saytning UI dizayni ishlab chiqildi.
3. DLE freymvorkini o'rnatish: Serverga CMS o'rnatilib, dastlabki sozlamalar bajarildi.
4. Strukturani ishlab chiqish: Asosiy sahifalar (Bosh sahifa, Loyihalar, Aloqa, Galereya, Yangiliklar) yaratildi.
5. Modul va plaginlar bilan boyitish: Zaruriy qo'shimcha funksiyalar uchun tayyor yoki yangi modullar yaratildi.
6. Kontent joylashtirish: Loyiha haqida ma'lumot, rasm va hujjatlar yuklandi.
7. Testlash va ishga tushirish:

Xulosa

Ushbu maqolada I2PLEDGE xalqaro loyihasi doirasida yaratilgan veb-saytning texnik va amaliy jihatlarini ko'rib chiqildi. Saytning asosiy vazifasi – loyiha faoliyatini raqamlashtirish, ishtirokchi tashkilotlar, talabalar va boshqa foydalanuvchilar o'rtasida samarali axborot almashinuvini ta'minlashdir. Bu maqsadga erishishda DataLife Engine (DLE) freymvorki muhim rol o'ynadi. Mazkur freymvork orqali veb-saytning boshqaruv tizimi sodda va qulay shaklda tashkil etildi, bu esa loyiha materiallarini tez va samarali tarzda joylashtirish, tahrirlash va nazorat qilish imkonini berdi.

Saytni yaratish jarayonida barcha zarur bosqichlar – rejalashtirish, dizayn, dasturlash, testlash va joylashtirish puxta amalga oshirildi. Har bir bosqichda loyiha talablari, foydalanuvchi ehtiyojlari va texnik xavfsizlik choralariga alohida e'tibor qaratildi. Dizayn foydalanuvchi uchun tushunarli va navigatsiyasi qulay tarzda ishlab chiqildi, bu esa saytning intuitiv ishlashini ta'minladi. Texnologik jihatdan esa PHP,

MySQL, HTML, CSS va JavaScript bilan uyg'un ishlovchi DLE platformasi optimal tanlov bo'ldi.

Loyihaning muvaffaqiyati, ayniqsa, jamoaviy ish va texnologik yechimlarning to'g'ri tanlanganida namoyon bo'ldi. Ushbu loyiha tajribasi shuni ko'rsatadiki, DLE kabi CMS tizimlaridan foydalanish orqali qisqa vaqt ichida zamonaviy va funksional saytlar yaratish mumkin. Ushbu sayt nafaqat loyiha ma'lumotlarini taqdim etadi, balki foydalanuvchilar bilan samarali muloqot qilish, hujjatlar almashish, yangiliklarni uzatish imkonini beradi. Bu esa, o'z navbatida, I2PLEDGE loyihasining ochiqqligi va samaradorligini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. <https://dle-news.ru> – DataLife Engine rasmiy veb-sayti
2. <https://i2pledge.uz> – I2PLEDGE loyihasining rasmiy veb sayti
3. TATU Urganch filiali. Veb dasturlash asoslari. O'quv qo'llanma, 2023
4. Kolesnikov M.V. PHP va MySQL: Dinamik veb-saytlar yaratish, Moskva, 2021
5. Internet texnologiyalar va CMS tizimlari. O'zbekiston OTMlar uchun darslik,
6. Freeman A. Pro PHP and jQuery, Apress, 2022
7. Meloni J.C. HTML, CSS and JavaScript All in One, Sams Publishing, 2021